

Urenda Bariego, José Ignacio.

(Barcelona, 23 d'octubre 1934 – Barcelona, 16 de desembre 1999)

José Ignacio Urenda, el rostre humà del socialisme.

Per José Antonio González Casanova

José Ignacio Urenda Bariego va néixer a Barcelona el 23 d'octubre de 1934 en el si d'una família de Valladolid, fill d'un militar mort defensant la República en la batalla del Segre a les acaballes de la guerra civil i el menor de cinc germans, als que la mare, modista, va tirar endavant amb grans sacrificis. Estudià el batxillerat a l'Institut Balmes i començà Filosofia i Lletres, però, als 18 anys, anà al noviciat jesuïta de Veruela, del qual en sortí aviat per incompatibilitat amb la pedagogia que hi va haver de patir. Estudià Dret i entrà en contacte amb estudiants cristians que el vincularen a la revista progressista *El Ciervo* i al Servei Universitari del Treball, on desenvolupà una gran activitat durant cinc anys com a dirigent i participant en els camps de treball de Rodalquilar, Linares, Astúries, així com en la reconstrucció de barris obrers d'immigració (Montjuïc, L'Hospitalet, etc.). Urenda intervingué de ple en les accions antifranquistes dels estudiants de Barcelona entre 1955 i 1958. Va ser detingut diverses vegades, ingressà a la presó i fou processat per propaganda il·legal. Expedientat acadèmicament, a l'hora del servei militar va ser destinat al Sàhara poc després de la Guerra d'Ifni. Segons deia, l'experiència del desert li revelà la seva vocació contemplativa, d'altra banda, pròpia de tot autèntic activista en pro de les més altes causes humanes.

En 1958, funda la Nova Esquerra Universitària (NEU), embrió a Catalunya del Frente de Liberación Popular (FLP), conegut com "el Felipe". En tornar d'Àfrica, Urenda es dedicà a l'activitat clandestina de la branca autònoma del FLP,

l'Associació Democràtica Popular de Catalunya (ADPC) mentre treballava com a advocat laboralista en el despatx de Francesc Casares, conegut dirigent del MSC. El 16 de maig de 1962 va ser detingut i empresonat a La Model i a Carabanchel arran d'una caiguda general del FLP, relacionada amb el seu impuls al moviment vaguístic d'Astúries, País Basc i Catalunya. Condemnat a tres anys de presó per un consell de guerra, els complí a Sòria. L'indult general per la mort del Papa Joan XXIII l'alliberà el 30 de juliol de 1963, i es va poder casar amb la seva companya Teresa Muñoz. *"No va ser una època dolenta"* recordava Urenda, perquè va ser una oportunitat formativa *"com a poques a la vida"*. El seu company de presó, Vázquez Montalbán, parlava *"d'aquell esplèndid exemplar humà, dur i arrogant"* que va demostrar a la presó *"la seva enteresa humana i política"* i va ser l'artífex i el dirigent d'una nova formació, el Front Obrer de Catalunya (FOC), i l'eix de noves accions clandestines, centrades en el món obrer i sindical. Defensà la personalitat del FOC en front de les successives temptacions d'entrar en el PSUC o ser un partit trotskysta. Inspirà la declaració ideològica de 1965, que va fer del FOC la força hegemònica de tot el FLP, en la línia de la nova esquerra europea (PSU i PSIUP). En esclatar el FOC, el 1970, en corpuscles ultraesquerrans, Urenda va ser professor ajudant de Teoria de l'Estat a la Universitat de Barcelona sense abandonar l'activitat antifranquista fora de tota militància organitzada.

Urenda jugà un paper decisiu en el procés d'unificació del dispers socialisme català. Primer, com a un dels ex-dirigents del FOC que integrà el sector més esquerrà de la Convergència Socialista de 1974, i, després, participant en la direcció del Partit Socialista de Catalunya-Congrés (1976) i del Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE) (1978) com a membre dels seus secretariats i comissions executives per la seva experiència en el front de lluita urbana, així com en els òrgans encarregats d'assolir la definitiva unitat socialista. Mentrestant també participà en el projecte d'una federació de partits socialistes d'arreu de l'Estat fins la seva dissolució en benefici del PSOE. L'estiu de 1978 moria la seva companya Teresa Muñoz, en plena joventut i sense descendència. A José Ignacio, pel seu tarannà, li hauria agradat ser

pare. No va tenir fills, però en va afillar més d'un i sempre va dedicar les seves preocupacions polítiques als problemes del jovent amb manca de suports morals i sotmesos a ambients degradants.

En les primeres eleccions municipals democràtiques de 1979, Urenda fou elegit regidor de l'Ajuntament de Barcelona i diputat provincial. Va ser designat vicepresident de la Corporació Metropolitana de Barcelona; càrrec que el va permetre democratitzar les estructures del vell aparell franquista donant representativitat i oportunitats d'acció als municipis de la comarca. Demostrà de seguida el seu interès per les condicions de vida de llurs habitants, la majoria treballadors d'origen forà, i els problemes materials i morals de la gent, que ell anava coneixent de manera directa i comunicava amb informes rigorosos a l'autoritat competent. El primer govern socialista de 1982 el nomenà delegat a La Rioja i governador de Logroño. Ell deia bromejant que se sentia com un exiliat a Sibèria, tanmateix va fer amb humilitat, disciplina i dedicació els seus deures en un ambient tranquil i sense problemes polítics greus. El 26 de novembre de 1986 aconseguí el trasllat al govern civil de Lleida, l'etapa més dura del seu periple com a governant, ja que topà amb conflictes de tota mena: el pantà de Rialb, el contraban andorrà, els atemptats etarres a Baqueira-Beret, els colons de Montagut, la immigració subsahariana, el racisme, la nova delinqüència, la droga, etc, etc. Urenda patí la tensió de defensar l'ordre jurídic democràtic amb rigor i prudència, reprimint excessos però buscant acords. *“El governador és un partidor”* deia, i, quan fatigat i més enyorat que mai de Barcelona, va voler deixar Lleida i fins i tot la política, declarà que *“mai he tingut vocació de ser un polític de carrera”*. El 6 de desembre de 1991 va ser nomenat per l'alcalde Maragall comissionat seu en un afer important: vetllar pels drets civils de la nova immigració a la capital de Catalunya. En aquest encàrrec de vuit anys fins a la seva jubilació el 1999, creà un observatori sobre l'estat educatiu i sanitari d'aquesta població, redactà informes molt útils, practicà contactes amb totes les associacions d'immigrants i les principals ONG, educà a la guàrdia urbana sobre el tracte degut als nouvinguts, fomentà opinions contràries a la xenofòbia, defensà les minories religioses i ètniques, sobretot la

gitana, i va promoure el diàleg interreligiós. Ja jubilat, continuà la seva missió com a coordinador de la comissió d'experts sobre immigració del Parlament de Catalunya. En 1994 havia creat el programa Barcelona Solidària, que ha donat peu a múltiples activitats de cooperació internacional.

Urenda va mostrar sempre el rostre humà del socialisme. No esperava el seu adveniment futur per a practicar-lo en l'immediat present. Els pobres, els joves i els immigrants eren la seva preocupació constant. Radical de pensament, però pràctic i realista. Molt crític, però tolerant. Sense ambicions personals, veia la política com un servei a la gent. Humil, discret, tímid, reservat. Gran pedagog, llançava els joves a l'acció amb plena llibertat. Va ser el mestre espiritual de dues generacions socialistes, de Pasqual Maragall a Anna Terrón. Va morir llegint *L'Odíssea* d'Homer el mateix dia que el seu deixeble preferit era designat pel Parlament de Catalunya primer president socialista de la Generalitat de Catalunya. Donava per acabada la seva missió de tants anys?

J.A. González Casanova